

51. savjetovanje hrvatskih arhivista: *Upravljanje elektroničkim gradivom i suvremena arhivska praksa*. Hrvatsko arhivističko društvo i Državni arhiv u Slavonskom Brodu.

Slavonski Brod, 23. – 25. listopada 2019.

Dana 23. listopada 2019., u Matičević Centru u Slavonskom Brodu, u organizaciji Hrvatskoga arhivističkoga društva (HAD) i Državnoga arhiva u Slavonskom Brodu (DASB) otvoreno je 51. savjetovanje hrvatskih arhivista o upravljanju elektroničkim gradivom i suvremenoj arhivskoj praksi na tom području. Na otvaranju skupa okupili su se arhivisti iz hrvatskih javnih arhiva, spisovoditelji iz raznih ustanova i tvrtki te drugi predstavnici zainteresirane javnosti, predstavnici Ministarstva kulture, predstavnici državnoga i političkoga života u Brodsko-posavskoj i Požeško-slavonskoj županiji te kolege arhivisti i drugi zainteresirani sudionici skupa iz Slovenije, Bosne i Hercegovine i Srbije. Silvija Babić, predsjednica HAD-a otvorila je skup, a ravnatelj DASB-a Ivan Medved i ravnatelj Hrvatskoga državnoga arhiva (HDA) Dinko Čutura govorili su o djelatnosti arhiva kojima su na čelu. Hrvoje Andrić u ime gradonačelnika Mirka Duspare govorio je o tome što DASB znači za Slavonski Brod. Ivica Poljićak je u ime Ministarstva kulture najavio izradu Pravilnika o upravljanju dokumentarnim gradivom izvan arhiva, čime će se po prvi put u Hrvatskoj detaljno regulirati pitanje digitalnoga dokumentarnoga gradiva. Cilj je i uspostava Centra dijeljenih usluga, odnosno državnoga oblaka. Na razini hrvatske Vlade potpisan je projekt i predviđa se da će do kraja 2022. planirani centar početi s djelovanjem. Projekt digitalizacije kulturnoga nasljeđa u AKM ustanovama (arhivi, knjižnice, muzeji) bit će financiran s 42 milijuna kuna do kraja 2022. godine. Poljićak je naglasio važnost i ulogu arhivista te je rekao da je Ministarstvo kulture ambiciozni partner koji želi suradnju.

Prvo predavanje održao je Arian Rajh iz Hrvatske agencije za lijekove i medicinske proizvode (HALMED). Predstavio je svoj AMMA model zrelosti. Riječ je o modelu procjene zrelosti postupka s gradivom u pismohranama stvaratelja, arhivima u sastavu i arhivskim ustanovama. Rajh nas je upoznao s činjenicom da se u svijetu poslovnih korporacija već dugo evaluiraju poslovni procesi. Naravno, naglasio je da menadžment nije egzaktno područje, pa slijedom toga to nisu ni modeli zrelosti. U novije vrijeme razvijeni su modeli zrelosti kapaciteta digitalnoga očuvanja (DPCMM, A2MIGO i dr.). Budući da su ti modeli usmjereni samo na pojedina problemska područja, Rajh je 2018. predložio izradu modela koji bi poslužio za širu evaluaciju ukupne prakse s gradivom. Razradio je alate procjene i upitnik. Problem je taj što čovjek teško može ocjenjivati sam sebe, pa bi ocjene neovisnih stručnjaka bile prikladnije. Rajhov model još nije zaživio u praksi, te je za sada samo teorijski model. To je bio odgovor na prvo pitanje nakon predavanja. Ciljana je stručna zajednica HAD. Pitanje komentar Jozе Ivanovića (HDA) skrenulo je pažnju sudionicima skupa na to da su slični modeli već

provedeni u arhivima u Australiji i Novom Zelandu. Na temelju ocjena tamo rade planove za daljnja postupanja. Ivanović je sugerirao da se ustanove mogu prinuditi na takve evaluacije tako što će im o tom ovisiti financiranje.

Edvin Buršić iz Financijske agencije (FINA) pozabavio se je novim aspektom teme na koju se odnosi njegova doktorska disertacija iz 2018., a to je koncept stvaranja digitalnih izvornika postupkom digitalizacije. Autentične digitalne kopije gradiva nastaloga na papiru moraju imati potpunost, pouzdanost postupka digitalizacije, integritet i dostupnost. Uočio je problem: S čime usporediti podatke o snimcima koji su nastali digitalizacijom ako ne postoje podatci o ulaznim dokumentima koji su podvrgnuti postupku digitalizacije? U izlaganju je naveo i mnoge važne komponente pri digitalizaciji, kao što su prosvjetljivanje 40-gramskoga papira kod skeniranja, obvezno brojenje stranica dokumenata i slično. Buršić se je pitao i o stanju gradiva nakon korištenja u arhivskoj čitaonici, kao i o stanju gradiva nakon korištenja kod stvaratelja ili posjednika. Zanimljivo, zar ne? Na kraju predavanja Ivanović je komentirao da treba pravilno procijeniti rizike, i ulagati puno u digitalizaciju, odnosno numerirati svaku stranicu prije digitalizacije ako je rizik velik, jer nemamo pravilnik kakav bi Buršić htio.

Državni arhiv u Virovitici (DAVT) dobio je upit Ministarstva kulture o podacima o količini elektroničkoga arhivskoga gradiva koje se nalazi kako u arhivu, tako i kod stvaratelja. Marina Ribić iz Vanjske službe DAVT-a zatim je poslala elektroničkom poštom tablicu za evidentiranje e-gradiva stvarateljima te je od njih zatražila da istim putem dostave podatke. Pokazalo se da stvaratelji u nadležnosti DAVT-a malo ili djelomično stvaraju e-gradivo. Naglasila je dva problema. U sklopu digitalizacije javne uprave stvaratelji se koriste informacijskim sustavima čiji su vlasnici nadležna ministarstva, pa bi arhivi i stvaratelji kod takvih dijeljenih informacijskih sustava mogli imati problema s propisima o nedjeljivosti gradiva jednoga fonda. Od 1. siječnja 2020. uredi državne uprave pri županijama postat će županijski uredi te se autorica pita bi li područni arhivi trebali odmah preuzeti digitalno gradivo tih ureda, zaobilazeći propise o potrebi proteka 10 godina nakon nastanka. Jer, važno je sačuvati autentičnost digitalnoga gradiva, što je puno teže ako se ono ne preuzme odmah poslije ukidanja stvaratelja. Rajh je na kraju predložio da se i poruke e-pošte uključuju u posebne popise gradiva, kako bi se ljudi osvijestili da su i one arhivsko gradivo.

Petra Špoljarić iz Državnoga arhiva u Bjelovaru anketom za djelatnike u pismohranama u nadležnosti toga arhiva dobila je isto tako sliku poražavajućega stanja na terenu. Anketom se uopće nije moglo saznati koliko GB (*gigabyte*) i TB (*terabyte*) digitalnoga gradiva stvaratelji ili posjednici imaju. Problem je detektirala i u arhivu i kod stvaratelja, a to je nedostatak dovoljnoga broja educiranih ljudi i osmišljenoga sustava pohrane digitalnoga gradiva.

Tanja Pavetić iz tvrtke Omega Software govorila je o projektu migracije funkcionalnosti i podataka sadržanih u nekadašnjem ARHiNET-u (danas Nacio-

nalnom arhivskom informacijskom sustavu tj. NAIS-u), koji se radi u suradnji s HDA. Još ne postoji demo-verzija, odnosno trenutno je projekt u fazi modeliranja. Sustav će imati povećanu upotrebljivost sučelja, radit će brže te će biti olakšano pretraživanje svih zapisa. Na pitanje Ante Gverića o roku projekta odgovorila je s datumom 30. studenoga 2019. godine.

Evo i jedne priče o uspjehu. Uslijed učestalih zahtjeva korisnika za gradivom projektne dokumentacije Talionice Caprag u kontekstu postupka legalizacije objekata u vlasništvu sljednika Željezare Sisak, održavanja postojeće infrastrukture te udovoljavanja zahtjevima raznih istraživača, Državni arhiv u Sisku (DASK) digitalizirao je projektnu dokumentaciju fonda HR-DASK-449. Rudarsko udruženje Talionica Caprag 1938.-1946. Dario Franić objasnio je kako je DASK morao unajmiti plošni skener formata A1 proizvođača i2S (Suprascan II 12S 7600 RGB) kako bi snimao velike formate nacрта. Arhivska računala nisu mogla otvarati "teže" datoteke, pa su morali raditi master snimke u formatu *.tiff, bez kompresije, s razlučivošću od samo 300 dpi. Pokazalo se da je tolika razlučivost sasvim dovoljna za nove proizvode i usluge koje DASK može ponuditi, kao što su mogućnost objave publikacija sa snimkama nacрта, povezivanje različitih vrsta digitalnoga gradiva u multimedijalne zbirke i drugo.

Jože Škofljanec iz Arhiva Republike Slovenije govorio je o primjeni koncepta Submission Agreement vezanog uz dostavljanje digitalnoga gradiva slovenskim arhivima. I da, Slovenci imaju elektronički arhiv! Riječ je o e-ARH.si, za koji postoji strategija i provedbeni plan razvoja za razdoblje 2016.-2020. godine. Budući da su od 2014. uvedene dodatne stručno-tehničke upute nadležnih arhiva za stvaratelje, i s obzirom na dosadašnja iskustva u preuzimanju digitalnoga gradiva, slovenski su arhivi počeli raditi pitanja za stvaratelje. Pritom se kao najbolji oblik postavljanja pitanja pokazao digitalni intervju, koji traje sat do sat i pol, jer arhivist može odmah razjašnjavati nejasnoće s ispitanikom.

Natko Martinić Jerčić iz Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskoga centra Domovinskoga rata (HMDCDR) dao je ukratko informacije o tribinama, predavanjima, okruglim stolovima i znanstveno-stručnim skupovima na temu Domovinskoga rata koji su održani od 2005. do 2019. i koje je pratio i snimao HMDCDR diktafonom i videokamerom te ih čuva u svojim zbirkama gradiva. Gradivo vojnih postrojbi Zbora narodne garde, odnosno Hrvatske vojske iz 1991. gotovo uopće ne postoji zbog okolnosti u kojima su djelovali. Za neke se brigade za 1991. godinu u Središnjem arhivu Ministarstva obrane čuva samo po jedan registrator gradiva. Stoga su ti skupovi još i važniji. Na njima je sudjelovalo 170 sudionika Domovinskoga rata, od zapovjednika desetina do načelnika Glavnoga stožera Oružanih snaga RH, te raznih ministara, novinara i medicinara.

Katarina Pavelić, studentica na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (FFZG) predstavila je Vodič za digitalno očuvanje Koalicije za digitalno očuvanje (Digital Preservation Coalition), neprofitne organizacije osnovane 2002.

kako bi osvješčivala sve organizacije i institucije o važnosti digitalnoga očuvanja. DPC promiče projekte E-ARK i E-ARK4ALL za razvijanje metodologije arhiviranja digitalnih dokumenata te veraPDF, što je zapravo validator za PDF/A standard dokumenta.

Ana Vukadin, stručna suradnica za normizaciju u Nacionalnoj sveučilišnoj knjižnici, prikazala je Pravilnik za opis i pristup građi u AKM ustanovama. Odmah je dodala da je to stručni dokument, skup uputa, a ne podzakonski akt. Pravilnik je nastao suradnjom raznih AKM ustanova i odsjeka informacijskih znanosti na sveučilištima u Zagrebu, Zadru i Osijeku. To je način kako AKM ustanove mogu surađivati na korist svih. Na kraju predavanja pitanje iz publike bilo je razmjenjuju li se XML datoteke između AKM ustanova i je li EAD evidentiran kao interpretacija ISAD(G). Odgovor je bio ne. Rekla je da je sada cilj postići semantičku interoperabilnost, a u budućnosti će se možda postići i tehnička interoperabilnost.

Edvin Buršić iz Fine ukratko je opisao primjer uspješne uspostave digitalizacijskoga centra kod klijenta. Fina je prihvaćena na natječaju za digitalizaciju koji je Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo raspisala 2017. godine. 600 d/m gradiva u posjedu Agencije je skenirano. Naravno, kontrola kvalitete snimaka značila je da su operateri morali pregledavati svaku sliku.

Ivica Metlikovec iz tvrtke Microcop istaknuo je kako je tvrtka osnovana 1976. godine, ima godišnji promet od oko 7,5 milijuna eura te skenira oko 100 milijuna stranica dokumenata godišnje. U Ljubljani imaju zgradu digitalnoga arhiva. Tu se nalazi oblak s oko 400 milijuna elektroničkih dokumenata. Microcop radi stručne studije, posebno u svjetlu najnovijih hrvatskih odredbi po kojima se prvi put dopušta uništavanje izvornika poslije skeniranja. Pozvao je na suradnju tvrtke Microcop i arhivista.

Lana Žaja iz tzv. vanjske službe HDA prihvatila se obimnoga posla, a to je prikaz politika digitalnoga očuvanja pojedinih nacionalnih arhiva zemalja članica Europske unije. Treba joj odati priznanje na trudu. Međutim, akcija nije baš posve uspjela. Najbolje i najjasnije je prikazano što radi Nacionalni arhiv Ujedinjenoga Kraljevstva, što se može objasniti činjenicom da su tekstovi na mrežnoj stranici na engleskom. Načela Digitalnoga arhiva Estonije su na njegovoj mrežnoj stranici na estonskom jeziku. Nije objašnjeno predviđa li rad na programu VITAM koji dijeljenje elektroničkih dokumenata iz zajedničkoga izvora za cijelu francusku administraciju uključuje djelatnost Ministarstva vanjskih poslova i njegova arhiva za potrebe cijele te administracije ili samo za potrebe samoga ministarstva. I, što je to francuska administracija? Uključuje li to i departmane i departmanske arhive? Inače se kroz članak, objavljen na tu temu u zborniku skupa, tu i tamo nalaze sintaktičke, pa i semantičke nejasnoće. No, mislim da je pravi problem što Hrvatska još nema nacionalni elektronički arhiv, kao što ga imaju Poljska, Njemačka, Ujedinjeno Kraljevstvo, Austrija, Belgija i dr.

Hrvoje Stančić s Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti FFZG govorio je o disruptivnim tehnologijama i njihovim mogućnostima u radu arhiva. Disruptivne tehnologije zovu se tako jer imaju veliki potencijal promijeniti stubokom ustaljene načine poslovanja. Umjetna inteligencija (AI) može koristiti arhivima, jer OCR (*optical character recognition*, optičko prepoznavanje znakova) nije davalo dovoljno dobre rezultate u strojnom čitanju tekstova. AI na temelju prikazanih pisanih slova na slici polako počinje čitati rukopis (to se zove treniranje sustava). Ulančani blokovi (*blockchain*) mogu biti korisni arhivima jer potpisni certifikati za digitalno potpisane zapise vrijede samo dvije do pet godina, što *blockchain* može bitno produžiti jer osigurava provjeru cjelovitosti (integriteta) bilo kojega zapisa. Danas je *big data* pomodni termin. Velika količina podataka bit će sve važnija i arhivistima i povjesničarima, jer će “rudarenje” *big data* biti neophodno u upravo neshvatljivo velikoj količini podataka, a osim toga omogućavat će naprednu analitiku, što otvara neslućene mogućnosti za istraživanja i rezultate tih istraživanja. Digitalne participacije znače uključivanje mnoštva u arhivističke poslove putem korištenja dokolice ljudi i popularnosti računalnih igara. Arhiv, recimo, na Internetu prikaže neku fotografiju, i netko iz mnoštva prepozna osobe na fotografiji. Bit je predavanja da će arhivi, zasuti golemim količinama gradiva, morati preuzimati razne strategije, između ostaloga i kako bi osiguravali svoje financiranje. Za sada stvari stoje tako da je na moje pitanje Stančić rekao kako program Transkribus mora imati 70 stranica rukopisa pisanoga istom rukom kako bi mogao učiti i čitati rukopis.

Josip Mihaljević iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje prikazao je izradu hrvatskoga mrežnoga arhivističkoga rječnika, digitalne inačice arhivističkoga rječnika u tiskanom obliku, izrađenoga od strane Milice Mihaljević, Marte Mihaljević i Hrvoja Stančića. U budućnosti je planirano unaprjeđenje funkcionalnosti mrežnoga rječnika te izrada arhivističkoga korpusa, odnosno tekstova koji bi za svaku natuknicu davali primjere iz prakse.

Petra Kolesarić, studentica na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Osijeku i Danijel Jelaš iz Državnoga arhiva u Osijeku pokazali su rezultate anketnoga upitnika koji je proveden preko mrežnoga Googleova obrasca tijekom ožujka i travnja 2019. o stavovima i iskustvima studenata povijesti na hrvatskim sveučilištima povezanim s korištenjem mrežno dostupnih povijesnih izvora. Pokazalo se da je kvaliteta korištenja izvora na Internetu od strane studenata jako loša, da arhivi i knjižnice nisu napravili sučelja i izbor dokumenata koji bi većinom zadovoljavao studente te da neki profesori povijesti na fakultetima i dalje kažu: “Ma, arhiv...”, i pritom odmahuju rukom. Svi smo zakazali. Na NAIS-u, recimo, neki studenti uoče natpis “Digitalni arhiv” (što je u najmanju ruku pretenciozni naziv), pa to koriste da bi gledali snimke dokumenata, a ne znaju da je na NAIS stavljen cijeli fond HR-HDA-124. Narodno vijeće SHS. Veliki je propust ankete što nije uvela razliku između korištenja digitaliziranih izvornika i korištenja digitaliziranih arhivskih obavijesnih pomagala. Jer i korištenje obavijesnoga pomagala također je korištenje arhivskoga gradiva, zar ne?

Ivo Orešković iz Državnoga arhiva u Dubrovniku (DADU) na poseban je način opisao pobjedu interesa arhivske struke u borbi za palaču Sponza u Dubrovniku. Priča je zaokružena, jer je njegova najava na arhivističkom savjetovanju u Topuskom 2004. o uređenju nove zgrade za potrebe DADU doživjela ostvarenje. U novu zgradu ide gradivo DADU nastalo poslije Drugoga svjetskoga rata, a u palači Sponza, koja je sad u vlasništvu DADU, ostaje starije gradivo.

Radoslav Zaradić iz Splitsko-dalmatinske županije u svojem je izlaganju govorio o novoj zgradi arhiva i o upravljanju e-gradivom te županije. Nova je zgrada izgrađena 2018. i ima pet km metalnih polica (kompaktusa). Arhiv je sada samo županijski pododsjek, pa će tražiti od Ministarstva kulture da im odobri status samostalne arhivske ustanove. Još od 2009. županija koristi SEUD (sustav za elektroničko upravljanje dokumentacijom), koji se dijeli na SEUD-PIS (pisarnica), SEUD-REF (za referente) te SEUD-SCAN. Postoji i E-UVID, gdje građani vide status svojega predmeta. Gradivo se među ispostavama županije šalje i u fizičkom obliku i putem e-pošte.

Valentina Capanec, studentica FFZG-a, Hrvoje Stančić i Ivan Penava iz Središnjega državnoga ureda za razvoj digitalnoga društva (SDURDD) prikazali su korake u planiranju i izgradnji nacionalnoga digitalnoga arhiva. Dakle, imat ćemo e-arhiv! Talinska deklaracija iz 2017. predviđa osiguravanje visokokvalitetnih digitalnih javnih usluga za građane i tvrtke u Europskoj uniji. U to vrijeme, ponukani tom deklaracijom, SDURDD, Ministarstvo uprave, Ministarstvo kulture, HDA, Hrvatsko arhivsko vijeće, HAD te Katedra za arhivistiku i dokumentalistiku Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti FFZG-a pokrenuli su inicijativu za uspostavu hrvatskoga e-arhiva. Inicijativa je 2018./2019. godine na uzorku tijela javne vlasti u Hrvatskoj otkrila da od 39 institucija koje su sudjele u anketi čak 21 institucija ne posjeduje informacijski sustav koji je projektiran i namijenjen arhiviranju dokumentacije u digitalnom obliku. Puno je posla pred nama, zaključeno je. Na kraju predavanja Dražen Kušen (Državni arhiv u Osijeku) primijetio je da tek kada će institucije imati Document Management System moći će se izbjeći ispisivanje e-pošte.

I, konačno, Bojan Cvelfar, ravnatelj Arhiva Republike Slovenije (ARS) održao je predavanje umjesto Tatjane Hajtnik o slovenskom nacionalnom elektroničkom arhivu e.ARH.si. Koliko je posao oko javnoga e-arhiva uznapredovao u Sloveniji govori podatak da je u projekt uključena gotovo trećina zaposlenika svih slovenskih javnih arhiva. Iz predavanja je razvidno da je slovenska država puno prije hrvatske krenula u razvoj e-arhiva. Još je arhivskim zakonom iz 2006. predviđeno stvaranje državnoga oblaka, a ARS je dobio zadatak da uspostavi e-arhiv. No, ono što je neophodno u cijelom projektu obilno je financijsko praćenje od strane EU i Slovenije te velika aktivnost ARS i ostalih šest arhiva u Sloveniji u traženju, nabavi i testiranju programskih paketa za razne svrhe. Općenito su u organizacijskom, tehničkom i kadrovskom pogledu slovenski arhivi jako puno napredovali i postigli rezultate. Autorica se je na kraju zapitala, nije li uči-

njeno i previše. Naime, za projekt su dobili 4 milijuna eura, a za njegovo održavanje također će trebati novaca. Kako će oni tada to održavanje financirati? U svakom slučaju, možemo učiti od Slovenaca. Oni, između ostaloga, u strategiji za razdoblje 2016.-2020. traže programsku opremu za automatsko prepoznavanje i anonimizaciju zakonom zaštićenih podataka (obično se misli tu na osobne podatke). Nama je to još problem, no njima uskoro možda više neće biti. Ima još puno takvih elemenata gdje slovenski arhivisti idu naprijed, a mi to možemo pratiti.

Na završetku Savjetovanja pojedine sekcije HAD-a podnijele su izvješća o svojim sastancima u četvrtak, 24. listopada poslijepodne. Arian Rajh je u ime Sekcije za e-gradivo govorio kako je rađena analiza metapodataka, testiranje metapodataka, pregled projekata s digitalnim gradivom te analiza rada s evidencijama. Cilj je povećati učinak, a smanjiti količinu metapodataka, odnosno jednim setom metapodataka ostvariti sve ciljeve. Projekti iz arhivske domene, kao CDU (centar dijeljenih usluga), AIS, eKultura su pregledavani. Analizom evidencija ustanovljeno je loše stanje kod stvaratelja. Analizom digitalnih evidencija e-Hrvatska utvrđeno je da e-potpis ne funkcionira u svakom okruženju. Za 2020. predviđen je nastavak analize metapodataka. Vida Pavliček ispred Sekcije za opis arhivskoga gradiva govorila je o raspravi o podfondovima. Većina arhivista smatra da je podfond koristan i potreban i da se svuda gdje je moguće podfond iskaže kao fond. Naime, čim se u tematskom vodiču iskaže podfond, on već dobije elemente opisa fonda. Sekcija je predožila da se ta problematika rješava od slučaja do slučaja. Naveden je primjer gdje su općinski fondovi određeni kao podfondovi okružnoga fonda, što znači da su za krajnjega korisnika prikriveni. To se, naravno, ne preporuča. Pitanje različitoga signiranja arhivskih jedinica trebalo bi rješavati dogovorom. Tomislav Car je u ime Sekcije za gradivo izvan arhiva izvijestio da će se preko HAD-a tražiti od ravnatelja HDA da formira tijelo koje će skrbiti o obvezi HDA da donosi ogledne popise gradiva s rokovima čuvanja za pojedine djelatnosti. U 2020. planirani su ogledni popisi za razne djelatnosti, kao što su muzejska, znanstvena, turistička i dr. Jelaš je u ime Sekcije za arhivsku pedagogiju izvijestio da je konstituirajuća sjednica bila 30. svibnja 2019. godine. Radit će se na evidencijama edukativnih programa. U 2020. planirana je realizacija mrežne brošure, od kojih bi jedna sadržavala terminologiju arhivske pedagogije, a druga plan obilazaka arhiva. Bit će nastavljena suradnja s udrugom nastavnika povijesti u projektu *Istraživanje zavičajne povijesti*. Predsjednica Udruge Dea Marić pozvala je Jelaša da na godišnjoj skupštini nastavnika povijesti održi predavanje i pokaznu radionicu. Valentina Cepanec čitala je izvješće Studentske sekcije. Sekcija je izradila članske iskaznice HAD-a, osigurali su tehničku pomoć u organizaciji Savjetovanja izradom registracijskoga obrasca, te tehničku podršku glasanju za novoga člana, odnosno članicu Predsjedništva. Planiraju suradnju sa sekcijama za pedagogiju i za e-gradivo te osmišljavanje aktivnosti kojima se HAD čini vidljivijim, kao i cjeloživotno obrazovanje. Babić je o Sekciji za zakonodavstvo rekla kako je jedina koja se nije uspjela ustrojiti, no da očekuje da će i ta Sekcija zaživjeti kroz par mjeseci.

Savjetovanje je time bilo završeno. Poslije ručka sudionici su se oko 15:30 razišli.

Savjetovanje je zaista pokazalo kakvi veliki zadatci postoje pred nama, strukama arhivista i spisovoditelja. Digitalno gradivo postavit će mnoge dodatne zadatke pred arhive.

Boris Suljagić